

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan lausunto Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle kansalaisaloitteesta Turkistarhaus historiaan – Oikeudenmukainen siirtymä turkistarhattomaan Suomeen (KAA 5 / 2024 vp)

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta kiittää mahdollisuudesta lausua kansalaisaloitteesta Turkistarhaus historiaan – Oikeudenmukainen siirtymä turkistarhattomaan Suomeen.

Turkiseläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden toteutuminen

Neuvottelukunta kävi asiasta lyhyestä lausuntoajasta huolimatta laajan sähköpostikeskustelun. Keskustelussa viitattiin Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan vuonna 2014 laatimaan yhteenvetoon tuotantoeläinten olennaisista käyttäytymistarpeista ja todettiin, että turkiseläinten kohdalla eivät niiden olennaiset käyttäytymistarpeet kaikilta osin täyty. Kyseisten olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamista on nykyisissä tuotantomuodoissa vaikea mahdollistaa. Samoin viitattiin Eläinten hyvinvointikeskuksen vuonna 2024 kyseisestä kansalaisaloitteesta antamaan asiantuntijalausuntoon, jossa on käyty läpi turkiseläinten hyvinvointiin liittyviä näkökohtia.

Nykyinen eläinten hyvinvointilaki edellyttää, että eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden pitää voida toteutua eläinten pidossa, ellei asiasta ole annettu poikkeuksia. Turkistarhauksen kohdalla näin ei ole tehty, joten kyseistä tuotantomuotoa on arvioitava nykyisen eläinten hyvinvointilain valossa.

Toisaalta keskustelussa tuotiin myös esille, että uusi eläinten hyvinvointilain nojalla annettava turkiseläinasetus on lähiaikoina tulossa lausunnolle ja aikanaan myös voimaan. Kyseisen asetuksen toivotaan tuovan parannuksia turkiseläinten olosuhteisiin ja niiden mahdollisuuksiin toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Turkiseläimiin liittyvät eläintautiriskit

Turkistarhaukseen liittyy myös zoonoottisten eläintautien, kuten esimerkiksi lintuinfluenssan, koronavirustartuntojen ja salmonellatartuntojen riski. Lintuinfluenssan takia lopetettiin vuonna 2023 yhteensä 72 tarhalla noin 485 000 turkiseläintä. Ruokavirasto on selvityksissään todennut, että turkiseläimiin liittyvät muut taudinaiheuttajat, kuten esimerkiksi salmonella, eivät ole olleet riittävästi hallinnassa. Pohjalaismaakunnissa on vuodesta 2014 lähtien todettu nauta- ja sikatiloilla lisääntyvässä määrin salmonellatartuntoja. Salmonellakantojen geneettinen tyypitys on osoittanut, että turkiseläinten, nautojen ja sikojen salmonellakannoista valtaosa on identtisiä. Tartunnat ovat todennäköisesti levinneet jyräjien ja lintujen välityksellä turkistarhoilta nauta- ja sikatiloille.

Turkisalalla on erityisesti vuoden 2023 lintuinfluenssaepidemian jälkeen tehty toimenpiteitä tarhojen tautisuojauksen parantamiseksi. Rehu säilytetään suojattuna ja jyräjien sekä lintujen kontakteja turkiseläimiin on pyritty estämään esim. verkottamalla varjotaloja. Syksyllä 2023 voimaan tulleessa asetuksessa mainittuja tautisuojaustoimenpiteitä ei kuitenkaan ole toteutettu kattavasti. Valvontaeläinlääkäreiden ja kunnaneläinlääkäreiden

vuonna 2024 tekemissä tarkastuksissa todettiin noin 35 %:lla tarhoista puutteita tautisuojauksessa. Puutteet koskivat yleisimmin yleistä hygieniaa ja jyr sijätorjuntaa.

Neuvottelukunnan kannanotto

Neuvottelukunta ei ollut yksimielinen siitä, pitäisikö turkistarhaus kieltää Suomessa vai ei. Useampi taho puhui kiellon puolesta kuin sitä vastaan. Kiellon kannalla olevat neuvottelukunnan jäsenet toivat esille tärkeimpinä näkökohtina sen, ettei turkiseläinten olennaisia käyttäytymistarpeita voida turkistuotannossa kannattavalla tavalla toteuttaa sekä sen, että turkistuotantoon liittyy myös zoonoottisten eläintautien kuten lintuinfluenssa- ja salmonellatartuntojen riski. Kiellon kannalla olevat tahot toivat myös esille, että turkistarhauksesta luopumisen tulee tapahtua riittävän pitkän siirtymäajan kuluessa ja että turkistarhauksesta kiellon seurauksena luopumaan joutuville turkistuottajille tulee valtion varoista maksaa asianmukainen korvaus.

Turkistarhauksen kieltämistä vastustavat tahot toivat esille, että puutteita mahdollisuuksissa toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeita esiintyy turkistuotannon lisäksi myös muissa eläintenpidon muodoissa. Ihminen tarjoaa kuitenkin kotieläimille suojaa, turvaa ja sopivaa ravintoa helposti saataville varmistaen näin osaltaan niiden hyvinvointia.

Turkistarhauksen kieltämistä vastustavat tahot toivat myös painokkaasti esille, että tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan tehtäväkuvassa ei ole mainittu kannanottoa jonkin elinkeinon lopettamisesta, eikä tämä ole neuvottelukunnan tehtävä. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan tehtävät on määritelty neuvottelukunnan asettamiskirjeessä. Neuvottelukunnan tulee pyrkiä parantamaan eläinten hyvinvointia sekä edistämään vuoropuhelua ja eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtäviä toimenpiteitä kuitenkin siten, että elinkeinon toimintaedellytykset turvataan.

Neuvottelukunnan puolesta 17.03.2025

Olli Ruoho

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan puheenjohtaja

Eriävät mielipiteet lausuntoon:

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry (varsinainen jäsen)
Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f. (varsinainen jäsen) ja Suomen
Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry (FIFUR) (varajäsen)

Eriävät mielipiteet erillisinä liitetiedostoina (liitteet 1 ja 2)